

Miljö- och energidepartementet

charlotta.broman@regeringskansliet.se
anna.cedrum@regeringskansliet.se
m.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar om Naturvårdsverkets rapport Minskad förbrukning av plastbärkassar samt separat promemoria med förslag på bemyndigande i miljöbalken m.m.

Sammanfattning

- Kemikalieinspektionen är positiv till förslaget om att det bör införas krav på ett lägsta pris på både tunna samt tjocka plastbärkassar i Sverige, i syfte att minska resursförbrukning och nedskräpning. Kemikalieinspektionen anser att förslaget övergripande ligger i linje med miljömålet, Giftfri miljö.
- Kemikalieinspektionen anser att det är viktigt att tydligt definiera vilka plastbärkassar som omfattas av förslaget på lägsta pris. Att även ange en övre gräns på tjocklek på plastbärkassar skulle kunna vara ett sätt.
- Kemikalieinspektionen är positiv till att förslaget kompletteras med en informationsatsning och att detta bör finansieras genom de ökade intäkterna.
- Kemikalieinspektionen anser att motiveringen till det föreslagna bemyndigandet i 15 kap. miljöbalken behöver utvecklas.

Synpunkter

Naturvårdsverkets rapport Minskad förbrukning av plastbärkassar
Kemikalieinspektionen delar Naturvårdsverkets bedömning att direktivet (EU) 2015/720 av den 29 april 2015 syfte om att minska resursförbrukningen och minska nedskräpningen kan förväntas uppnås om bärkassar omgärdas av en kostnad för konsumenten. I enlighet med vad Naturvårdsverket påpekar är det viktigt att införlivandet anpassas till svenska förhållanden eftersom avfallshanteringen i olika medlemsländer delvis skiljer sig åt. Det är en brist att det saknas statistik på hur konsumenter handlar och hanterar plastbärkassar idag.

Kemikalieinspektionen är positiv till förslaget att införa ett krav på ett lägsta pris på både tunna och tjocka plastbärkassar i Sverige. Vi anser att plastbärkassar som

rutinmässigt följer med i sällanköpshandeln ska täckas av detta krav. Dessa kassar har ett lågt andrahandsvärde och därmed en kort livslängd. Kemikalieinspektionen anser också att det är lämpligt att även de tjocka plastbärkassarna omfattas av kravet på lägsta pris så att inte förbrukningen går från tunna till tjocka plastbärkassar vilket inte skulle leda till önskad effekt. Kemikalieinspektionen anser vidare att en grundläggande uppföljning av förslaget bör göras så att det går att överväga om ytterligare styrmedel krävs för att nå önskad effekt. Det är dock viktigt att tydligt definiera vilka plastbärkassar som omfattas av förslaget. Att även ange en övre gräns på tjocklek på plastbärkassar skulle kunna vara ett sätt samt att tydliggöra att de återanvändningsbara kraftiga kassarna inte omfattas av förslaget.

Att minska på mängden plastbärkassar överensstämmer med svenska mål om att sträva efter resurseffektiva produkter och detta kan i sin tur även leda till ytterligare ett steg mot en Giftfri miljö. I motiv och konsekvensbeskrivningar saknas uppskattningar om hur användning av farliga ämnen kan förväntas minska.

En annan problematik med plastbärkassar, som inte kvantifieras i rapporten, är dess potentiella bidrag till mikroplaster i haven. Mikroplastpartiklar kan tas upp av marina organismer och små partiklar kan tas upp i organismernas cirkulationssystem. Exponering för mikroplaster kan bland annat leda till minskat födointag på grund av att de tar upp plats i tarmen. Det är oklart vilka som är de stora källorna till mikroplaster i haven, till exempel hur stor andel som skräp i form av plastbärkassar bidrar med, men i möjligaste mån bör användning som kan bidra till problematiken reduceras. Kemikalieinspektionen har därför föreslagit ett förbud mot kosmetiska produkter som innehåller mikrokorn av plast trots att mikroplaster från kosmetiska produkter som kroppsskrubb och duschgelé endast utgör (enligt osäkra uppskattningar) cirka 0,1 procent av mikroplasterna i vattenmiljön. Kemikalieinspektionen anser att minskad förbrukning av plastbärkassar ligger i linje med detta förslag på förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter (se rapport 2/16).

Kemikalieinspektionen anser att ytterligare kriterier bör ingå eller övervägas vid en definition av en "miljöbärkasse", såsom innehåll av farliga ämnen och i vilken mån plasten bryts ned i naturlig vattenmiljö.

Promemoria - Bemyndigande, informationsansvar och ikraftträdande

Miljö- och energidepartementet har i promemorian bland annat motiverat det föreslagna bemyndigandet i miljöbalken med att det behövs för att genomföra Kemikalieinspektionens förslag om förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter¹.

Kemikalieinspektionen har föreslagit att förbudet mot mikrokorn av plast i kosmetika ska införas med stöd av 14 kap. miljöbalken. Som förslaget i promemorian kan förstås så behövs istället ett nytt bemyndigande i 15 kap. miljöbalken för att genomföra förslaget. Hänvisning har gjorts till definitionen om avfallsförebyggande

¹ Kemikalieinspektionen. Förslag till nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter. Rapport 2/16.

åtgärder, som nyligen införts i 15 kap. miljöbalken genom lag (2016:782) om ändring i miljöbalken.

Med avfallsförebyggande åtgärder avses bland annat "en minskning av mängden skadliga ämnen i material och produkter". Kemikalieinspektionen bedömer att sådana åtgärder till viss del faller inom tillämpningsområdet för 14 kap. miljöbalken, det vill säga bestämmelser om kemiska produkter och varor. Hur gränsdragningen ska göras har såvitt Kemikalieinspektionen kunnat finna inte behandlats i lagmotiven.

Det kan därför behöva förtydligas hur det föreslagna bemyndigandet om avfallsförebyggande åtgärder i 15 kap. miljöbalken ska förhålla sig till 14 kap. miljöbalken. Med tanke på det fortsatta arbetet med de aktuella typerna av begränsningar är det viktigt att det klargörs när 14 kap. respektive 15 kap. ska användas när krav ställs på kemiska produkters och varors innehåll.

Informationsinsatser

Kemikalieinspektionen anser att det är betydelsefullt att kombinera den föreslagna prishöjningen med tydlig information till konsumenterna vid köptillfället om varför detta krav införs, detta för att öka förståelsen för resursförbrukning och nedskräpning.

Kemikalieinspektionen anser att det är rimligt att de extra kostnader som uppstår för producenterna för att informera konsumenterna täcks in av de extra inkomster som förslaget ger. Kemikalieinspektionen bedömer också att informationen kan få större genomslag om flera organisationer gemensamt står bakom informationen.

I detta ärende har generaldirektör Nina Cromnier beslutat. Anna Nylander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Anne-Marie Johansson, Helena Parkman och jurist Johan Forsberg deltagit.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Nina Cromnier

Anna Nylander